

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om studiestöd ändras. Det föreslås att om någon på grund av covid-19-epidemin har förhindrats att inleda sina studier ska detta kunna beaktas vid beräkningen av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation. Dessutom föreslås det att en studielåntagare som har avlagt högskoleexamen 2021 eller därefter inte ska förlora rätten till studielånskompensation eller studielånsavdrag, om han eller hon visar att det inte har varit möjligt att genomföra alla studier som krävs för examen på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. En studielåntagare ska ha rätt till studielånskompensation eller studielånsavdrag även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den föreskrivna tiden.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
3 Målsättning	8
4 Förslagen och deras huvudsakliga konsekvenser	9
5 Remissvar	11
6 Specialmotivering	11
7 Ikraftträdande	15
8 Förhållande till budgetpropositionen	16
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	16
LAGFÖRSLAG	18
Lag om ändring av lagen om studiestöd	18
BILAGA	21
PARALLELLTEXT	21
Lag om ändring av lagen om studiestöd	21

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Covid-19-epidemin

På grund av Covid-19-epidemin (coronavirusepidemin) har undervisningen vid högskolorna i regel genomförts som distansundervisning under läsåret 2020—2021. De konsekvenser som en eventuell fortsatt coronavirusepidemi har för högskolornas lagstadgade skyldigheter när det gäller ordnandet av studier och de studerandes rättsskydd har dessutom beaktats i lagändringar som gäller temporärt. Universitetslagen och yrkeshögskolelagen har ändrats temporärt genom lagen om temporär ändring av 39 och 40 § i universitetslagen (515/2020) och lagen om temporär ändring av 14 och 29 § i yrkeshögskolelagen (516/2020) så att en studerande under det första läsåret kan anmäla sig som frånvarande också när han eller hon är förhindrad att inleda sina studier på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. Högskolorna är inte skyldiga att ordna studier som leder till examen eller studiehandledning så att studeranden kan avlägga examen inom den i lagen föreskrivna målsatta tiden för avläggande av examen om det på grund av epidemin inte är möjligt att ordna de studier som ingår i läroplanen. Fördröjningar i studiernas framskridande som beror på sådana förändringar i undervisningsarrangemangen beaktas vid beslut om fortsatt studierätt. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2020 och gäller fram till den 31 juli 2021. Covid-19-epidemin har spritt sig i hela världen och försvårar därför också förutsättningarna för studier i utlandet. Genomförandet av studier utomlands kan förhindras till exempel av reserestriktioner, begränsningar som gäller uppehållstillstånd eller andra myndighetsbeslut i anslutning till epidemin.

Den 1 januari 2021 trädde en ändring av 15 c § i lagen om studiestöd i kraft. Enligt paragrafen ska vid beräkningen av den tid som använts för att avlägga examen beaktas studerandens rätt att anmäla sig som frånvarande det första läsåret vid en inhemsk högskola, eller att studeranden är förhindrad att inleda sina första studier som leder till högskoleexamen utomlands på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. Preciseringsen av bestämmelsen om beräkningen av tiden för avläggande av examen gällde studielåntagare som första gången erhållit studierätt för avläggande av högskoleexamen från och med läsåret 2020—2021. Dessutom är en studielåntagare berättigad till studielånskompensation i enlighet med 15 d § i lagen om studiestöd, som trädde i kraft den 1 januari 2021, även om tiden som använts för att avlägga examen är en termin längre än den föreskrivna tiden enligt 15 c §, om han eller hon under höstterminen 2020 har avlagt en högskoleexamen som avgörandet om rätten till studielånskompensation grundar sig på och visar att studierna har fördröjts därför att det inte har varit möjligt att genomföra alla studier som krävs för att avlägga examen inom den i 15 c § föreskrivna tiden på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. Med stöd av 15 h §, som trädde i kraft den 1 januari 2021, har en studielåntagare som omfattas av bestämmelserna om studielånsavdrag rätt till studielånsavdrag, även om tiden som använts för att avlägga examen är en termin längre än den föreskrivna tiden, ifall studielåntagaren under höstterminen 2020 har avlagt en examen på grundval av vilken rätten till studielånsavdrag avgörs och visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon inte har kunnat genomföra alla studier som krävs för examen inom den föreskrivna tiden på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin (lag om ändring av lagen om studiestöd 1045/2020).

Utvecklingen av covid-19-epidemin och epidemins inverkan på studieförutsättningarna samt hur ändringarna i lagen om studiestöd, som trädde i kraft den 1 januari 2021, fungerar, huruvida de är tillräckliga eller eventuellt behöver utvidgas har utvärderats under våren 2021. Utöver exceptionella och begränsade undervisningsarrangemang kan epidemin också ha försvagat de

studerandes studieförmåga. Oron som epidemin fört med sig kan också ha ökat belastningen på den psykiska hälsan. För en del studerande har epidemin också orsakat ekonomiska problem på grund av permitteringar eller av att deras arbete och arbetsinkomster har upphört. Problem med tillgången på social- och hälsovårdstjänster kan dessutom ha försvagat livshanteringsförmågan och förutsättningarna att klara vardagen särskilt för de studerande som är i behov av sådana tjänster.

I lagen om temporär ändring av 39 och 40 § i universitetslagen (515/2020) och i lagen om temporär ändring av 14 och 29 § i yrkeshögskolelagen (516/2020) föreskrivs det om temporära undantag från skyldigheten att ordna studier som leder till examen och om studerandens rätt att anmäla sig som frånvarande på grund av det undantagstillstånd som covid-19-epidemin förorsakar och de begränsningar detta medför. Undervisnings- och kulturministeriet följer utvecklingen av covid-19-epidemin våren 2021 och utreder behovet av att förlänga giltighetstiden för de nämnda lagarna till läsåret 2021—2022. I anslutning till detta har undervisnings- och kulturministeriet begärt en utredning av högskolorna om praxis för tillämpningen av de temporära undantagen läsåret 2020—2021. Av utredningen framgår hur många finländska eller utländska studerande som i enlighet med nämnda lagar anmält sig som frånvarande under det första studieåret och av vilka orsaker. Av utredningen framgår dessutom hur mycket högskoleundervisning som inte alls har ordnats på grund av covid-19-epidemin och hur många studerandes studier som därför kan antas ha fördröjts och hur mycket de har fördröjts. Undervisnings- och kulturministeriet bad högskolorna bedöma behovet av att förlänga giltighetstiden för de nämnda lagarna.

Högskolorna har i sina utredningar i stor utsträckning föreslagit att giltighetstiden för de temporära undantagsbestämmelserna förlängs. I regel har högskolorna inte helt låtit bli att ordna undervisning, men i fråga om vissa studier, till exempel konstnärliga ämnen, har det inte alltid varit möjligt att övergå till distansstudier. I utredningarna har högskolorna lyft fram att studiebelastningen på grund av epidemin har ökat i och med att sätten att genomföra studierna och stödet från studerandegemenskapen har minskat. Enligt högskolorna har det också varit svårare att ordna praktik som ingår i studierna och att slutföra examensarbetena.

Covid-19-epidemin har fortsatt och försvårat förutsättningarna att avlägga högskoleexamen inom utsatt tid. Studerande som är i slutskedet av sina studier och som hade planerat att avlägga examen inom utsatt tid riskerar att förlora sin rätt till studielånskompensation eller studielånsavdrag, om slutförandet av studierna har fördröjts på grund av - i anslutning till covid-19-epidemin. Således är det motiverat att covid-19-epidemin ska beaktas som skäl till fördröjning av studierna i den föreskrivna examenstiden för kompensation på grunder som gäller tills vidare. Covid-19-epidemin kommer att behöva beaktas länge eftersom den målsatta tiden för avläggande av examen är sex år i fråga om de mest omfattande högskoleexamina och en fördröjning av studierna kan beaktas på flera olika grunder. Om några år, när man även av andra orsaker bedömer behovet att utveckla studielånskompensationen, kan det bedömas om skäl som hänför sig till covid-19-epidemin fortfarande ska beaktas.

Propositionen har beretts i samarbete med Folkpensionsanstalten. Utlåtande om propositionen begärdes av justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Folkpensionsanstalten, Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands folkhögskolförening, Arene rf och UNIFI rf samt av de viktigaste studentorganisationerna (OSKU ry, SAMOK rf, SAKKI ry, Finlands Gymnasistförbund rf, Finlands studentkårers förbund (FSF) rf).

Handlingar som gäller beredningen av regeringens proposition samt källuppgifterna för den undersökning som nämns i propositionen finns på ministeriets webbplats: <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM030:00/2021>

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Studielånskompensation

Bestämmelserna om studielånskompensation tillämpas på den som har tagit emot en studieplats för sin första högskoleexamen den 1 augusti 2014 eller senare, och också på den som har tagit emot en studieplats före den 1 augusti 2014, men som har anmält sig som närvarande första gången den 1 augusti 2014 eller senare.

Syftet med kompensationen har varit att förbättra möjligheterna att utnyttja studielånet som finansieringsform för studier och uppmuntra de studerande till att genomföra studierna inom den utsatta tiden. Användningen av studielån har ökat i synnerhet under de senaste åren. Bakgrunden till ökningen är höjda levnadskostnader, studiestödets ökade låneandel och en låg räntenivå. Stödtiden för studier på högre nivå förkortades och studiepenningens belopp för studier på högre nivå förenhetligades med nivån på studiepenningen för studier på andra stadiet den 1 augusti 2017.

Bestämmelser om studielånskompensation finns i 15 b—15 g § i lagen om studiestöd. En studielåntagare som avlagt högskoleexamen inom utsatt tid har under vissa förutsättningar rätt till studielånskompensation som är 40 procent av den del som överstiger 2 500 euro av ett studielån som berättigar till kompensation. Studielånskompensationens belopp beräknas på högst det lånebelopp som motsvarar studielånebeloppet enligt den tid som motsvarar den målsatta tiden för avläggande av examen eller examens omfattning. När studielånskompensationens belopp beräknas, beaktas studielån på högst 400 euro per stödmånad om examen har avlagts vid en högskola i Finland, eller studielån på högst 700 euro per stödmånad om examen har avlagts vid en högskola utomlands. Studielån beaktas för nio månader per läsår. Till den del den målsatta tiden för avläggande av examen eller examens omfattning inte utgör hela år, beaktas vid beräkning av maximibeloppet studielånet för fem månader per ett halvt läsår.

Studielånskompensation beviljas studielåntagare som har avlagt lägre högskoleexamen, både lägre och högre högskoleexamen, högre högskoleexamen, yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen i Finland eller motsvarande examen utomlands. En studielåntagare kan beviljas studielånskompensation endast på basis av den högskoleexamen som han eller hon har avlagt först. Om studielåntagaren har avlagt både lägre och högre högskoleexamen, betraktas den högre högskoleexamen som den först avlagda högskoleexamen, om inte studielånskompensation har beviljats på ansökan av studielåntagaren redan på basis av den lägre högskoleexamen.

Folkpensionsanstalten utreder utan ansökan och på basis av högskolans uppgifter om den dag då studierna inletts och den dag då examen avlagts huruvida en studielåntagare som avlagt högre högskoleexamen, yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen är berättigad till studielånskompensation på basis av den tid som använts för avläggande av examen. När en studielåntagare har avlagt lägre högskoleexamen eller examen vid en utländsk högskola utreder Folkpensionsanstalten rätten till studielånskompensation på ansökan av studielåntagaren. Ansökan ska lämnas in till Folkpensionsanstalten inom två år från det att examen har avlagts. Den som avlagt examen vid en utländsk högskola ska lämna in en utredning om när studierna inletts och examen avlagts. Om en studielåntagare har rätt till studielånskompensation på basis av avlagd examen beräknar Folkpensionsanstalten utifrån de uppgifter som penninginstitutet lämnat

beloppet av studielånskompensationen enligt 15 f § i lagen om studiestöd och meddelar ett beslut i ärendet. Om en studielåntagare på basis av uppgifterna om avläggande av examen eller de uppgifter som penninginstitutet har meddelat inte är berättigad till studielånskompensation, lämnar Folkpensionsanstalten ett förslag till beslut i ärendet. Beslutet enligt förslaget träder i kraft, om studielåntagaren inte inom den tid som reserverats för anförande av besvär skriftligen begär att ärendet ska behandlas på nytt.

I 15 c § i lagen om studiestöd föreskrivs om den tid inom vilken examen ska avläggas för att en studielåntagare ska ha rätt till studielånskompensation och i 15 d § om studielånskompensation vid fördröjda studier. En studielåntagare har enligt 15 c § rätt till studielånskompensation förutsatt att den tid som använts för att avlägga lägre högskoleexamen överskrider den föreskrivna målsatta tiden för examen med högst en termin, eller om den tid som använts för att avlägga både lägre och högre högskoleexamen överskrider den föreskrivna sammanlagda målsatta tiden för examina med högst ett läsår, eller den tid som använts för att avlägga högre högskoleexamen överskrider den föreskrivna målsatta tiden för examen med högst ett läsår. En studielåntagare har också rätt till studielånskompensation om den tid som använts för att avlägga yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen överskrider tiden enligt examens föreskrivna omfattning med högst en termin. Kravet i fråga om den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation gäller även examen som avlagts vid en utländsk högskola. Enligt 15 c § i lagen om studiestöd räknas den tid som använts för att avlägga examen från början av den termin då studeranden första gången tagit emot en studieplats vid en högskola i Finland eller vid en utländsk högskola, till utgången av den termin då han eller hon har avlagt en i 15 b § avsedd examen.

Enligt 15 c § 4 mom. i lagen om studiestöd, som trädde i kraft den 1 januari 2021, beaktas vid beräkningen av den tid som använts för avläggande av examen och som berättigar till studielånskompensation att studeranden har rätt att det första läsåret anmäla sig som frånvarande studerande vid en finländsk högskola med stöd av de ändringar i universitetslagen och yrkeshögskolelagen (lag 515/2020 och lag 516/2020) som gäller den 1 juli 2020—31 juli 2021 eller att studeranden är förhindrad att inleda sina första studier som leder till högskoleexamen utomlands på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till coronavirusepidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. När inledandet av de första högskolestudierna skjuts upp på ovan nämnda grunder förlängs således inte tiden för avläggande av examen och äventyras inte rätten till studielånskompensation. Beräkningsbestämmelsen tillämpas vid beräkning av den tid som använts för att avlägga examen för studielåntagare som första gången erhållit studierätt för avläggande av högskoleexamen från och med läsåret 2020—2021.

Antalet potentiella nya studielåntagare som kommer att omfattas av studielånskompensationen och som på grund av coronavirusepidemin var förhindrade att inleda sina studier hösten 2020 uppskattades vara 200—400 (RP 208/2020 rd). Innan läsåret 2020—2021 inleddes meddelade flera utländska högskolor anvisningar eller föreskrifter för utländska studerande om ändrade undervisningsarrangemang eller ändringar i tidpunkten för inledandet av studierna. Studerande som på grund av reserestriktioner inte kan resa in i landet och delta i närundervisning har dock erbjudits online-studier eller möjlighet att skjuta upp inledandet av studierna. I detta skede är det svårt att bedöma för hur många studerande inledandet av studierna kommer att förhindras under det kommande läsåret eller senare. Uppgifterna om antalet kommer att bli klara först när beräkningsbestämmelsen tillämpas efter flera år när de studerande utexaminerats och det i samband med beslutsförslagen om studielånskompensation redogörs för orsakerna till att inledandet av studierna förhindrats. Det är dock mycket sannolikt att flera hundra studerande kommer att ha varit förhindrade att inleda sina studier särskilt utomlands. Men enligt finska högskolor har endast enskilda finländska studenter registrerat sig som frånvarande från finska högskolor på grund av epidemin.

Syftet med studielånskompensationen är att uppmuntra studerade att avlägga sin första examen inom utsatt tid. Enligt 15 d § i lagen om studiestöd har dock studielåntagaren under vissa förutsättningar rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är längre än vad som föreskrivs i 15 c §. Tiden för avläggande av examen kan vara längre om studielåntagaren har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på grund av full arbetsoförmåga eller sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007). Vidare kan examenstiden förlängas om studielåntagaren under minst 30 dagar har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av vård av barn. För vård av barn kan tiden för avläggande av examen förlängas utan begränsningar. På basis av övriga nämnda omständigheter förlängs den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation med högst två läsår. En studielåntagare som avlagt högskoleexamen utomlands är berättigad till studielånskompensation även om tiden för avläggande av examen är högst tre månader längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om tiden för avläggande av examen har förlängts på grund av att den utländska högskolans definition av termin avviker från 3 § och på grund av dess praxis för beviljande av examensbetyg.

Enligt 15 d § 5 mom., som trädde i kraft den 1 januari 2021, har en studielåntagare rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är en termin längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om han eller hon under höstterminen 2020 har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och han eller hon visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. En ändring med motsvarande innehåll gäller också villkoren för studielånsavdrag. Syftet med ändringarna har varit att trygga rätten till studielånskompensation och studielånsavdrag för de studielåntagare som borde ha slutfört studierna före utgången av läsåret 2019—2020 men vars studier slutförs en termin senare än den utsatta tiden för avläggande av examen av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd (RP 208/2020 rd) bedömdes att det är fråga om några tiotals studielåntagare. Närmare uppgifter om antalet finns tillgängliga i maj 2021 då de redogörelser som gäller beslutsförslagen om kompensation för dem som avlagt högskoleexamen höstterminen 2020 kommit in till Folkpensionsanstalten.

Studielånskompensationen är en betydande ekonomisk förmån för studielåntagaren. År 2020 fick 9 819 studielåntagare som avlagt examen vid en yrkeshögskola och 5 456 studielåntagare som avlagt examen vid ett universitet studielånskompensation. För låntagare som avlagt yrkeshögskoleexamen var den genomsnittliga kompensationen 3 500 euro, vilket förutsätter ett lån på ca 11 400 euro. Den genomsnittliga kompensationen för låntagare som avlagt universitetsexamen var ca 5 600 euro, vilket förutsätter ett studielån på ca 16 500 euro.

Den fortsatta covid-19-epidemin bedöms försvåra avläggandet av examen inom utsatt tid. Därför bör de försvårade studieförutsättningarna beaktas i villkoren för studielånskompensationen och i synnerhet vid beräkningen av tiden för avläggande av examen och när studierna fördröjs.

Studielånsavdrag

På studerande som har tagit emot en studieplats vid en högskola och för första gången anmält sig som närvarande innan lagen om ändring av lagen om studiestöd (1243/2013) trädde i kraft den 1 augusti 2014 tillämpas de bestämmelser om studielånsavdrag som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Bestämmelser om studielånsavdrag finns i 16 c—16 f § i den lag om studiestöd som gällde vid ikraftträdandet av nämnda lag, i 127 d och 127 e § i inkomstskattelagen

(1535/1992) och i 16 och 65 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). Rätt till studielånsavdrag i beskattningen har en studielåntagare som vid antagningen av studerande har tagit emot en studieplats för avläggande av lägre eller högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen den 1 augusti 2005 eller senare.

Ett villkor för studielånsavdraget är att högskoleexamen har avlagts inom den utsatta tiden och att den skattskyldige har studielån. Studielånsavdraget är 30 procent av det lånebelopp som överskrider 2 500 euro av studielånet under högskolestudierna. Studielånsavdragets maximibelopp baserar sig på högst det lånebelopp som beräknas enligt omfattningen på examen. Folkpensionsanstalten avgör om den skattskyldige är berättigad till studielånsavdrag och fastställer studielånsavdragets maximibelopp. Studielånsavdraget görs direkt från skatten och det verkställs i beskattningen på basis av de amorteringar på studielånet som den skattskyldige årligen betalar.

Rätt till studielånsavdrag beviljas den som vid ett universitet har avlagt högre högskoleexamen inom en tid som med högst två läsår överskrider examens omfattning, och den som har avlagt endast lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen inom en tid som med högst ett läsår överskrider examens omfattning. Den som har avlagt högskoleexamen vid en utländsk högskola har rätt till studielånsavdrag på motsvarande grunder. Den föreskrivna tiden för att avlägga examen kan vara två läsår längre än vad som nämns ovan om låntagarens studier har fördröjts på grund av fullgörande av tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på grund av sjukdom. Tidsfristen kan dessutom vara längre än de två läsår som nämnts ovan på grund av vård av barn. I detta fall förlängs tidsfristen av perioderna för moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning. I fråga om studielånsavdraget är tidsfristen för avläggande av examen längre än i fråga om studielånskompensationen. Tiden för avläggande av examen kan förlängas på samma grunder som i fråga om studielånskompensationen.

Studielånsavdraget omfattar även studielåntagare som höstterminen 2013 inledde studier för att avlägga sin första högskoleexamen. Rätten till studielånsavdrag kan under de närmaste åren gälla sådana studielåntagare som slutför sina studier och som till exempel vid ett universitet avlägger en högskoleexamen som omfattar 330 eller 360 studiepoäng. Rätt till avdrag har också de studerande som har flera lagstadgade grunder för en längre tid för avläggande av examen än normalt. Till exempel på grund av barnafödande och vård av barn kan den föreskrivna tiden för avläggande av examen utöver de andra grunderna förlängas utan begränsningar.

Sämre studieförutsättningar från och med mars 2020 på grund av covid-19-epidemin kan leda till att studielåntagare inte kan uppfylla det krav som gäller tiden för avläggande av examen. Rätten till studielånsavdrag för studielåntagare som omfattas av studielånsavdrag kan säkerställas genom att en fördröjning av studierna som beror på covid-19-epidemin beaktas på samma sätt som man avser beakta i villkoren för studielånskompensation.

År 2020 beviljades 2 649 personer studielånsavdrag och det genomsnittliga avdraget var 1 700 euro för studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen och 3 800 euro för studerande som avlagt universitetsexamen. Antalet personer som beviljas studielånsavdrag håller på att minska eftersom största delen av de studerande som omfattades av studielånsavdraget har avlagt examen. År 2021 kommer antalet personer som får avdrag sannolikt att vara under 1 000.

3 Målsättning

Syftet med denna proposition är att i villkoren för studielånskompensation och studielånsavdrag beakta de försvårade studieförutsättningarna på grund av den fortsatta covid-19-epidemin. Vid

beräkningen av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation ska det också beaktas om någon har förhindrats att inleda sina studier på grund av covid-19-epidemin. Avsikten är att en studielåntagare som har avlagt högskoleexamen 2021 eller därefter inte ska förlora rätten till studielånskompensation eller studielånsavdrag, om han eller hon visar att det inte har varit möjligt att genomföra alla studier som krävs för examen på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin.

4 Förslagen och deras huvudsakliga konsekvenser

Villkoren för studielånskompensation

Det föreslås att covid-19-epidemin och de konsekvenser den har för studieförutsättningarna ska beaktas vid beräkningen av den tid som använts för att avlägga examen och som berättigar till studielånskompensation, och i situationer då studierna fördröjs. Propositionen utvidgar den flexibilitet i fråga om villkoren för kompensation som trädde i kraft den 1 januari 2021 och som gällde studielåntagare som avlagt högskoleexamen höstterminen 2020.

Enligt den gällande lagen räknas den tid som använts för att avlägga examen från början av den termin då studeranden första gången tagit emot en studieplats vid en högskola i Finland eller vid en utländsk högskola till utgången av den termin då han eller hon har avlagt en i 15 b § avsedd examen. Enligt förslaget räknas den tid som använts för att avlägga examen dock från början av den termin då studeranden första gången varit en närvarande studerande, om han eller hon föregående termin varit frånvarande studerande vid en högskola i Finland på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. Enligt förslaget beräknas den tid som använts för avläggande av examen enligt samma princip också i fråga om dem som är förhindrade att inleda sina studier vid en utländsk högskola.

Bestämmelsen om beräkning av tiden för avläggande av examen tryggar vid behov att hinder för inledande av studier beaktas även under flera läsår i följd på samma sätt i fråga om studerande som inleder sina första studier vid en finländsk högskola och studerande som inleder sina studier vid en utländsk högskola. I och med den föreslagna ändringen ska till den tid för avläggande av examen som utgör villkor för kompensation för studerande som omfattas av bestämmelserna om kompensation inte räknas frånvarotermener i hemlandet eller terminer under vilka studeranden har varit förhindrad att inleda studier utomlands på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. Enligt en preliminär bedömning gäller ändringen av beräkningsbestämmelsen särskilt några hundra finska studerande, som studerar utomlands.

I proportion föreslås också att en studielåntagare är berättigad till studielånskompensation, även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den föreskrivna tiden enligt 15 c §, om han eller hon 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs och visar att studierna har fördröjts därför att det inte har varit möjligt att genomföra alla studier som krävs för att avlägga examen inom den i 15 c § föreskrivna tiden på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin.

I den gällande lagen står den föreskrivna tiden för avläggande av examen i proportion till examens omfattning. Exempelvis får den tid som använts för att avlägga både lägre och högre högskoleexamen överskrida den föreskrivna sammanlagda målsatta tiden för examina med högst ett läsår. Den föreslagna ändringen förlänger till exempel den föreskrivna tiden för avläggande av en lägre och högre högskoleexamen som omfattar 300 studiepoäng så att examen i regel ska avläggas inom sju läsår år från det att den första högskoleplatsen togs emot. På motsvarande sätt förlängs till exempel tiden för avläggande av en yrkeshögskoleexamen som omfattar

210 studiepoäng så att examen i regel ska avläggas inom fyra och ett halvt läsår från det att den första högskoleplatsen togs emot. Dessutom kan den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation förlängas ytterligare på basis av de omständigheter som anges i 15 d § 1 mom. Om en studielåntagare under en termin har haft flera skäl till en förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation, kan dock endast ett så-dant skäl beaktas för terminen i fråga.

Avsikten är att en studielåntagare som har avlagt examen och som omfattas av kompensationen inte ska förlora rätten till kompensation därför att han eller hon på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin inte har kunnat genomföra alla studier som krävs för examen. Antalet studielåntagare som avlagt högskoleexamen och vars examen fördröjs på grund av Den genomsnittliga kompensationen för dem som avlagt yrkeshögskoleexamen är uppskattningsvis ca 4 000 euro och för dem som avlagt högre högskoleexamen ca 6 000 euro. I och med den föreslagna flexibiliteten i tiden för avläggande av examen beviljas studielånskompensation till de studielåntagare som skulle ha fått studielånskompensation i vilket fall som helst, om inte covid-19-epidemin hade försvårat studierna och avläggandet av examen inom utsatt tid. I fråga om dessa studielåntagare medför den föreslagna ändringen inga merkostnader. I fråga om en del av studielåntagarna har studierna förlängts av andra orsaker innan covid-19-epidemin bröt ut och därutöver har covid-19-epidemin försvårat slutförandet av studierna särskilt under det gångna läsåret 2020—2021. Det är svårt att närmare uppskatta hur många dessa studielåntagare är. Om antalet personer som får studielånskompensation ökar med till exempel 1 000, ökar det utgifterna för studielånskompensation med cirka fem miljoner euro per år åren 2021—2023. På grund av att avläggandet av examen fördröjs realiserar kompensationsutgifterna med fördröjning. De föreslagna ändringarna kommer att öka genomförandearbetet i FPA eftersom antalet begäran om ny behandling ökar. Ändringarna bör beaktas i kundinformation, vars betydelse kommer att betonas under de kommande åren.

Villkor för studielånsavdrag

Enligt förslaget ska en studielåntagare som omfattas av studielånsavdrag ha rätt till studielånsavdrag, även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den föreskrivna tiden, ifall studielåntagaren 2021 eller därefter avlägger en examen på grundval av vilken rätten till studielånsavdrag avgörs och visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon inte har kunnat genomföra alla studier som krävs för examen inom den föreskrivna tiden på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin.

Avsikten är att studielåntagare som har avlagt högskoleexamen och omfattas av studielånsavdraget inte ska förlora rätten till studielånsavdraget därför att han eller hon inte har kunnat genomföra alla studier som krävs för examen inom den föreskrivna tiden på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. Tidsfristen för avläggande av examen förlängs med ett läsår på motsvarande sätt som det föreslås att tidsfristen för dem som omfattas av studielånskompensation ska förlängas. Om en studielåntagare under en termin har haft flera skäl till en förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation, kan dock endast ett så-dant skäl beaktas för terminen i fråga. Antalet personer som har avlagt högskoleexamen och som omfattas av studielånsavdraget och vars examen har fördröjts på grund av covid-19-epidemin bedöms vara mycket litet. Således skulle förändring orsaka bara lite mera ytterligare arbete i FPA.

Andra föreslagna ändringar

I propositionen föreslås det också att bestämmelserna om gymnasieutbildning som berättigar till studiestöd preciseras i enlighet med etablerad tillämpningspraxis så att studerande som genomgår gymnasieutbildning vid en läroanstalt som avses i lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007) beviljas studiestöd.

5 Remissvar

Remissinstanserna understödde propositionens förslag om att förhindrad inledning av studierna och fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin ska beaktas i villkoren för studielånskompensation och att fördröjda studier ska beaktas i villkoren för studielånsavdraget. SAMOK rf och Arene rf betonade i sina utlåtanden att inställda arbetspraktikperioder har lett till att studierna har fördröjts för studerande vid yrkeshögskolorna. Enligt Finlands studentkårers förbund rf är det bra att det föreskrivs att undantaget i fråga om studielånskompensation och studielånsavdrag gäller tills vidare, eftersom det för närvarande inte är möjligt att fastställa de situationer som de studerande kommer att möta på grund av pandemin. Enligt Folkpensionsanstaltens utlåtande bör förslagen till paragrafer eller specialmotiveringen ändras så att det är obestriddligt att endast en period eller ett skäl som berättigar till en förlängning av examenstiden kan beaktas under en och samma termin. Folkpensionsanstaltens förslag har beaktats i den fortsatta beredningen av propositionen genom att en separat bestämmelse om detta har fogats till de föreslagna 15 d och 15 h §. Finansministeriet konstaterade i sitt utlåtande att de föreslagna bestämmelsernas tidsbundenhet och anslagsbehov ännu bör bedömas vid den fortsatta beredningen. Vid den fortsatta beredningen gick man dock inte in för tidsbundna bestämmelser. I praktiken kommer det föreslagna skälet till en förlängning av tiden för avläggande av examen sannolikt att försvinna med tiden. Det går inte att fastställa en viss giltighetstid för flexibiliteten i tiden för avläggande av examen, eftersom tiderna för avläggande av högskoleexamina är rätt långa. I den föreskrivna examens-tiden för kompensation beaktas även andra skäl till en förlängning av examenstiden (den studerande har fått barn, varit sjuk eller fullgjort sin värnplikt). Således kan tiden för avläggande av examen i själva verket vara mycket lång för låntagare som under olika terminer har flera skäl till en förlängning av examenstiden. I fråga om andra förmåner finns det inte någon motsvarande risk att en förmån går förlorad på grund av att coronavirusepidemin fortsätter. Således behövs den föreslagna regleringen uttryckligen i fråga om studiestöd.

I bestämmelsen där heltidsstudier definieras föreslog Finlands Folkhögskolförening att det föreskrivs om fyra studiepoäng i stället för fem studiepoäng så att olikheterna mellan olika läroanstaltsformer beaktas bättre. Ytterligare förberedelser visade, att den föreslagna bestämmelsen kan leda till ett oönskat val mellan studiestöd och utkomst-skydd för arbetslösa. Bestämmelserna i lagen om studiestöd och lagen om utkomstskydd för arbetslösa bör vara enhetliga. Vid beredningen bör man noggrannare bedöma den nya dimensioneringsgrundens inverkan på olika studier, även dess inverkan på andra studier än studier inom fritt bildningsarbete. Enligt arbets- och näringsministeriets utlåtande bör man fortsätta utreda hur ändringen påverkar de arbetssökandes rätt till utkomstskydd för arbetslösa och vilka konsekvenser den har för ekonomin. Beredningen av ärendet fortsätter således ännu, och i denna proposition ingår inte någon ändring i 5 a §, som varit på remiss.

6 Specialmotivering

4 §. Studier som berättigar till studiestöd. I 4 § 3 mom. 2 punkten i lagen om studiestöd, som träder i kraft den 1 augusti 2021, föreskrivs att studiestöd för studier vid andra läroanstalter än de som avses i 2 mom. beviljas studerande som genomför gymnasieutbildning eller utbildning

som förbereder för gymnasieutbildning enligt gymnasielagen (714/2018). I propositionen föreslås det att 2 punkten ändras så att det i enlighet med etablerad tillämpningspraxis till punkten fogas även gymnasieutbildning vid en läroanstalt som avses i lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007).

15 c §. *Tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation.* I paragrafen föreskrivs det om beräkning av tiden för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation. I det gällande 4 mom. föreskrivs om den flexibilitet som på grund av coronavirusepidemin ska tillämpas vid beräkningen av den tid som använts för att avlägga examen. Enligt 4 mom. 1 punkten ska den tid som använts för att avlägga examen dock räknas från början av den termin då studeranden första gången varit en närvarande studerande, om han eller hon föregående termin varit frånvarande vid en högskola i Finland med stöd av 39 § 4 mom. i lagen om temporär ändring av 39 och 40 § i universitetslagen (515/2020) eller 29 § 4 mom. i lagen om temporär ändring av 14 och 29 § i yrkeshögskolelagen (516/2020). Enligt 4 mom. 2 punkten räknas tiden dock från början av den termin då studeranden har inlett avläggandet av en högskoleexamen vid en utländsk högskola, om han eller hon föregående termin varit förhindrad att inleda sina studier vid den utländska högskolan på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin.

Avsikten är att en ovan beskriven tidsperiod under vilken studeranden har varit förhindrad att inleda eller genomföra sina studier inte ska räknas med i den tid som använts för att avlägga examen. Studeranden ska visa vilken den faktiska tidpunkten för inledandet av studierna är och hur ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller något annat vägande skäl i anslutning till epidemin har inverkat på inledandet av studierna.

I propositionen föreslås det att 4 mom. ändras så att enligt 1 punkten räknas den tid som använts för att avlägga examen dock från början av den termin då studeranden första gången varit en närvarande studerande, om han eller hon föregående termin varit en frånvarande studerande vid en högskola i Finland på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. Enligt 4 mom. 2 punkten räknas tiden dock från början av den termin då studeranden har inlett avläggandet av en högskoleexamen vid en utländsk högskola, om han eller hon föregående termin varit förhindrad att inleda sina studier vid den utländska högskolan på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. Avsikten är att en studerande ska kunna ha flera på varandra följande frånvaroterminer, om alla frånvaroterminer beror på att inledandet av studierna har förhindrats på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin.

Enligt propositionen ska grunderna för beräkning av tiden för avläggande av examen vara desamma för studerande som inleder sina studier vid en högskola i Finland och studerande som inleder sina studier vid en utländsk högskola. I praktiken är orsakerna till att inledandet av studierna förhindras desamma som i den gällande bestämmelsen. I bestämmelsen hänvisas det dock inte längre till de temporära bestämmelserna i högskolelagstiftningen som endast gäller förutsättningarna för första årets studerande att anmäla sig som frånvarande studerande på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin. Den föreslagna ändringen gör det möjligt att bestämmelsen i lagen om studiestöd inte behöver ändras i samband med eventuella senare ändringar av punkterna i fråga i högskolelagstiftningen.

Gällande 15 c § 4 mom. tillämpas vid beräkningen av den tid som använts för att avlägga examen för studielåntagare som första gången har beviljats studierätt för att avlägga högskoleexamen från och med läsåret 2020—2021. Det föreslagna 15 c § 4 mom. ska tillämpas vid beräkning av tiden för avläggande av examen för studielåntagare från och med den 1 augusti 2021.

Utgångspunkten är således att de studerande som varit närvarande första gången och som under den föregående terminen varit frånvarande på grund av covid-19-epidemin ska behandlas på lika villkor. Förslaget beaktar att situationen till följd av coronavirusepidemin är exceptionell och är tydligt för förvaltningen och kunderna. Den föreslagna 4 mom. kunde tillämpas när tiden för avläggande av examen beräknas för studielåntagare som har fått studierätt redan tidigare än från och med läsåret 2020—2021. Då börjar beräkningen av tiden för avläggande av examen först när studierna inleds, till exempel för de studielåntagare som under höstterminen 2019 tagit emot en studieplats och som samtidigt har börjat fullgöra sin värnplikt. Detta är skäligt, eftersom studielåntagaren inte har varit närvarande eller inlett sina studier före hösten 2020 av de orsaker som anges i lagen om studiestöd. Den föreslagna bestämmelsen kan också tillämpas på lika villkor på studielåntagare som fått studierätt för flera år sedan, varvid den också kan förbättra deras förutsättningar att uppfylla tidsfristen för avläggande av examen och rätten till kompensation. Det bedöms dock att det finns få sådana låntagare, eftersom systemen både i hemlandet och utomlands i allmänhet sporrar till inledande av studierna så snart som möjligt efter det att man fått en studieplats. Förslaget möjliggör således flexibla kompensationsvillkor än den gällande bestämmelsen.

15 d §. Studielånskompensation vid fördröjda studier. I den gällande paragrafen föreskrivs det om de villkor på basis av vilka en studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som har använts för att avlägga examen är längre än vad som föreskrivs i 15 c §.

Enligt 1 mom. har en studielåntagare rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren under den tid som avses i 1 mom. i den paragrafen har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på grund av full arbetsoförmåga eller sjukpension enligt folkpensionslagen, eller har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för vård av barn. Enligt 2 mom. förlängs den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation med högst två läsår vid omständigheter som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. Enligt 3 mom. förlängs den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation med en termin om en omständighet som avses i 1 mom. varat minst 30 dagar utan avbrott. Under en termin kan endast en period som berättigar till förlängning beaktas. Enligt förslaget ska 1—3 mom. inte ändras.

Det nuvarande 4 mom. blir enligt förslaget 7 mom., eftersom läsåret och praxis för beviljande av examensbetyg i fråga om utländska examina inte följer samma termer som skälen för en förlängning av tidsfristen för avläggande av examen grundar sig på. Enligt momentet är en studielåntagare som avlagt högskoleexamen utomlands berättigad till studielånskompensation även om tiden för avläggande av examen är högst tre månader längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om tiden för avläggande av examen har förlängts på grund av att den utländska högskolans definition av termin avviker från 3 § och på grund av dess praxis för beviljande av examensbetyg.

När det nuvarande 4 mom. blir 7 mom. ska det i det föreslagna nya 4 mom. i enlighet med gällande 5 mom. föreskrivas om beaktande av covid-19-epidemin. Enligt momentet har en studielåntagare rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är en termin längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om han eller hon under höstterminen 2020 har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och han eller hon visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin.

På grund av den fortsatta covid-19-epidemin föreskrivs i det nya 5 mom. att en studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om han eller hon 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och han eller hon visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § på grund av skäl i anslutning till covid-19-epidemin. Därför kan tiden för avläggande av examen inte förlängas av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin för de låntagare som har inlett sina studier i Finland efter det att covid-19-epidemin har upphört i Finland.

Det föreslås att den föreskrivna tiden för avläggande av examen förlängs med ett läsår för studielåntagare som har avlagt högskoleexamen och vars studier har fördröjts därför att det inte har varit möjligt att genomföra de studier som krävs för examen på grund av pandemin. En förlängning av tiden med ett läsår kan anses motiverad, eftersom till exempel slutförandet av slutarbetet eller avläggandet av obligatoriska studieavsnitt eller praktikperioder har kunnat förhindras av flera orsaker till följd av begränsningar och undantagsförhållanden i anslutning till coronavirusepidemin. Genomförandet av obligatoriska studier kan också ha förhindrats till exempel av regionförvaltningsmyndigheternas och högskolornas beslut om begränsningar på grund av covid-19-epidemin. Högskolornas möjligheter att ordna studier så att examen avläggs inom utsatt tid bedöms ha varit mera begränsade än vanligt i synnerhet inom de studieområden där möjligheterna till sådan obligatorisk praktik som ingår i examen har försvårats på grund av epidemin. Studerande som är vårdnadshavare kan ha blivit tvungna att ta bort sina barn från daghemmet, till exempel på grund av riskgruppstillhörighet, och genomförandet av studierna kan ha försvårats eller till och med avbrutits i flera månader. En studerande eller en familjemedlem kan också ha insjuknat i coronavirussjukdomen covid-19 och studeranden har därför varit förhindrad att genomföra studierna som vanligt. En familjemedlems insjuknande kan dessutom betyda att studeranden har försatts i karantän, vilket kan ha begränsat genomförandet av studierna.

Antalet grunder för förlängning av tiden för avläggande av examen ökar i och med de föreslagna ändringarna. Därför föreskrivs det i det nya 6 mom. om beaktande av antalet grunder för förlängning av examenstiden under en termin. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan i de fall en studielåntagare under en termin haft flera grunder för förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation dock endast en sådant grund beaktas för terminen i fråga. Studielånskompensationerna för dem som avlagt högskoleexamen bestäms i regel vid Folkpensionsanstalten under den termin som följer på den termin då examen avlades. Om tiden för avläggande av examen överskrider den tid som berättigar till kompensation, får studielåntagaren ett förslag till avslagsbeslut från Folkpensionsanstalten. Efter att ha fått beslutsförslaget kan studielåntagaren inom utsatt tid framställa en begäran om ny behandling där han eller hon utreder orsaken eller orsakerna till fördröjningen. Det föreslås att bestämmelsen ska tillämpas på beslut om studielånskompensation från och med den 1 augusti 2021.

På grund av de ändringar som föreslås i paragrafen föreskrivs i det nya 15 d § 8 mom. i enlighet med innehållet i gällande 6 mom. att närmare bestämmelser om hur de omständigheter som förlänger den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation ska beaktas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 h §. *Studielånsavdrag vid fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin.* Enligt gällande 15 h § är en studielåntagare som omfattas av bestämmelserna om studielånsavdrag berättigad till studielånsavdrag även om den tid som använts för att avlägga examen är en termin längre än den tid som avses i 16 d § i lagen om studiestöd, sådan paragrafen lydde vid ikraftträdandet av lagen om ändring av lagen om studiestöd, om låntagaren under höstterminen 2020 har avlagt

en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånsavdrag avgörs och visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för examen inom den tid som föreskrivs i den 16 d § i lagen om studiestöd som avses ovan i denna paragraf av grund som hänför sig till covid-19-epidemin.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lag 1243/2013 tillämpas de bestämmelser om studielånsavdrag som gällde vid ikraftträdandet av lagen på en person som har tagit emot en studieplats i en högskola och anmält sig närvarande första gången före lagens (1243/2013) ikraftträdande. I 16 d § 1 mom., sådant det lydde innan lag 1243/2013 trädde i kraft, föreskrivs om berättigade till studielånsavdrag så att den som har avlagt högre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som använts för att avlägga examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen med högst två läsår. Den som har avlagt yrkeshögskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som har använts för examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt yrkeshögskolelagen med högst ett läsår. Den som har avlagt lägre högskoleexamen och som har antagits för att avlägga endast lägre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som har använts för att avlägga examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen med högst ett läsår. Enligt 16 d § 2 mom. i den lagen har den som har avlagt examen vid en utländsk högskola rätt till studielånsavdrag på motsvarande grunder.

I propositionen föreslås att det till paragrafen fogas nytt 2 mom. enligt vilket en studielåntagare som omfattas av bestämmelserna om studielånsavdrag är berättigad till studielånsavdrag även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den tid som anges i 16 d § i lagen om studiestöd, sådan paragrafen lydde vid ikraftträdandet av lagen om ändring av lagen om studiestöd (1243/2013), om låntagaren 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för examen inom den tid som anges i den 16 d § i lagen om studiestöd som avses ovan i denna paragraf av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

I propositionen föreslås dessutom att det i ett nytt 3 mom. föreskrivs att antalet skäl till en förlängning av tiden för avläggande av examen ska beaktas så att om en studielåntagare under en termin har haft flera skäl till en förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånsavdrag, kan dock endast ett sådant skäl beaktas för terminen i fråga. Bestämmelsen behövs eftersom antalet skäl till en förlängning av tiden för avläggande av examen ökar jämfört med nuläget och det inte är ändamålsenligt att under samma termin beakta flera sådana skäl.

Det föreslås att bestämmelsen ska tillämpas på beslut om studielånskompensation från och med den 1 augusti 2021. Studielånsavdragen för dem som avlagt högskoleexamen bestäms i regel vid Folkpensionsanstalten under den termin som följer på den termin då examen avlades. Om tiden för avläggande av examen överskrider den föreskrivna tid som ger rätt till avdraget, får studielåntagaren ett förslag till avslagsbeslut från Folkpensionsanstalten. Efter att ha fått beslutsförslaget kan studielåntagaren inom utsatt tid framställa en begäran om ny behandling där han eller hon utreder orsaken eller orsakerna till fördröjningen. Orsakerna till att studierna fördröjts i anslutning till covid-19-epidemin kan för studerande som omfattas av studielånsavdraget vara desamma som för studerande som omfattas av studielånskompensationen, vilka beskrivs i motiveringen till 15 d §.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021.

8 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den. Under moment 29.70.52 (Statsborgen för studielån) har för 2021 reserverats sammanlagt 64 miljoner euro för studielånskompensationer. I tredje tilläggsbudget föreslås ett tillägg under momentet för att täcka de utgifter för studielånskompensationer som föranleds av att antalet mottagare av kompensationen preciseras och att covid-19-epidemin beaktas i villkoren för kompensationen. De flexibla kompensationsvillkoren ökar kompensationsutgifterna med uppskattningsvis 5 miljoner euro 2021. Av summan föranleds 3,6 miljoner euro av utgifter för kompensationer för uppskattningsvis 600 studielåntagare som avlagt högre högskoleexamen och ca 1,4 miljoner euro av utgifter för kompensationer för 400 studielåntagare som avlagt yrkeshögskoleexamen. År 2022 uppgår behovet av tilläggsanslag till 10 miljoner euro, om antalet mottagare av kompensationen ökar med uppskattningsvis 2 000 personer. År 2023 beräknas behovet av tilläggsanslag uppgå till 5 miljoner euro, när antalet personer som får kompensation ökar med 1 000 studielåntagare. Det antas att antalet mottagare av studielånskompensation och utgiftsbehovet stabiliseras från och med 2024 på en nivå som motsvarar ramen.

I detta skede är det svårt att bedöma behovet exakt av tilläggsanslag på lång sikt. På basis av nuvarande uppgifter bedöms det att flexibla kompensationsvillkor inte avsevärt ökar det årliga antalet mottagare av studielånskompensation eller utgiftsbehoven från och med 2024. Den föreslagna ändringen kan sporra sådana studielåntagare att avlägga examen i fråga om vilka den nuvarande tidsfristen för avläggande av examen är för snäv. Kompensationsutgifterna realiserar sig med fördröjning i fråga om de låntagare som skulle ha avlagt examen inom utsatt tid om inte coronavirusepidemin hade fördröjt studierna. Till följd av den föreslagna flexibiliteten uppstår det dock utgifter endast för de studielåntagare som kan visa att de inte inom utsatt tid har kunnat genomföra alla de studier som krävs för avläggande av examen av orsaker som hänför sig till covid-19-epidemin. Den flexibilitet som gäller tidsfristen för avläggande av examen ökar dock inte studielånskompensationens maximibelopp jämfört med nuläget, utan det bestäms utifrån lånebeloppet enligt den tid som motsvarar den målsatta tiden för avläggande av examen.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Skyldigheten omfattar också studiestöd. Lika möjligheter tryggas enligt vad som närmare bestäms genom lag. Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Genom de föreslagna bestämmelserna särbehandlas ingen, utan genom dem främjas jämlikheten och säkerställs att de studerandes rättsskydd tillgodoses. Genom ändringen av villkoren för studielånskompensation stärks rättsskyddet för de studerande för vilka inledandet av studierna förhindras eller studierna fördröjs på grund av coronavirusepidemin. De föreslagna ändringarna tryggar studielåntagarnas rätt till studielånskompensation och studielånsavdrag på lika villkor.

RP 84/2021 rd

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom. 2 punkten, 15 c § 4 mom. och 15 d §,
sådana de lyder, 4 § 3 mom. 2 punkten i lag 1222/2020, 15 c § 4 mom. i lag 1045/2020 och
15 d § i lagarna 1213/2019 och 1045/2020, samt
fogas till 15 h §, sådan den lyder i lag 1045/2020, nya 2 och 3 mom. som följer:

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter än de som avses i 2 mom. beviljas studerande som genomför

2) i gymnasielagen (714/2018) avsedd gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning, eller gymnasieutbildning i den läroanstalt som avses i lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007),

15 c §

Tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation

Den tid som använts för att avlägga examen räknas dock från början av den termin då studeranden

1) första gången varit en närvarande studerande, om han eller hon föregående termin varit en frånvarande studerande vid en högskola i Finland på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin, eller

2) har inlett avläggandet av en högskoleexamen vid en utländsk högskola, om han eller hon föregående termin varit förhindrad att inleda sina studier vid den utländska högskolan på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin.

15 d §

Studielånskompensation vid fördröjda studier

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren under den tid som avses i 1 mom. i den paragrafen

1) har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor,

2) har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på grund av full arbetsförmåga eller sjukpension enligt folkpensionslagen, eller

3) har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen, för vård av barn.

Den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation förlängs med högst två läsår vid omständigheter som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten.

Om en omständighet som avses i 1 mom. varat minst 30 dagar utan avbrott, förlängs den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation med en termin. Under en termin kan endast en period som berättigar till förlängning beaktas.

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är en termin längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren

1) under höstterminen 2020 har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren

1) under 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

Om en studielåntagare under en termin har haft flera grunder för förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation, kan dock endast en sådan grund för förlängning beaktas för terminen i fråga.

En studielåntagare som avlagt högskoleexamen utomlands är berättigad till studielånskompensation även om tiden för avläggande av examen är högst tre månader längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om tiden för avläggande av examen har förlängts på grund av att den utländska högskolans definition av termin avviker från 3 § och på grund av dess praxis för beviljande av examensbetyg.

Närmare bestämmelser om hur de omständigheter som förlänger den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation ska beaktas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 h §

Studielånsavdrag vid fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin

En studielåntagare som omfattas av bestämmelserna om studielånsavdrag är berättigad till studielånsavdrag även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den tid som anges i den i 1 mom. avsedda 16 d § i lagen om studiestöd, om låntagaren

1) under 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånsavdrag avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för examen inom den tid som anges i den i 1 mom. avsedda 16 d § i lagen om studiestöd av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

Om en studielåntagare under en termin har haft flera grunder för förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånsavdrag, kan dock endast en sådan grund för förlängning beaktas för terminen i fråga.

RP 84/2021 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 12 maj 2021

Statsminister

Sanna Marin

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom. 2 punkten, 15 c § 4 mom. och 15 d §, sådana de lyder, 4 § 3 mom. 2 punkten i lag 1222/2020, 15 c § 4 mom. i lag 1045/2020 och 15 d § i lagarna 1213/2019 och 1045/2020, samt fogas till 15 h §, sådan den lyder i lag 1045/2020, nya 2 och 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter än de som avses i 2 mom. beviljas studerande som genomför

2) gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen (714/2018),

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter än de som avses i 2 mom. beviljas studerande som genomför

2) i gymnasielagen (714/2018) avsedd gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning, eller gymnasieutbildning i den läroanstalt som avses i lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007),

15 c §

Tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation

Den tid som använts för att avlägga examen räknas dock från början av den termin då studeranden

1) första gången varit en närvarande studerande, om han eller hon föregående termin varit frånvarande studerande vid en högskola

15 c §

Tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation

Den tid som använts för att avlägga examen räknas dock från början av den termin då studeranden

1) första gången varit en närvarande studerande, om han eller hon föregående termin varit en frånvarande studerande vid en högs-

Gällande lydelse

i Finland enligt 39 § 4 mom. i lagen om temporär ändring av 39 och 40 § i universitetslagen (515/2020) eller 29 § 4 mom. i lagen om temporär ändring av 14 och 29 § i yrkeshögskolelagen (516/2020), eller

2) har inlett avläggandet av en högskoleexamen vid en utländsk högskola, om han eller hon föregående termin varit förhindrad att inleda sina studier vid den utländska högskolan på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin.

15 d §

Studielånskompensation vid fördröjda studier

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren under den tid som avses i 1 mom. i den paragrafen

1) har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor,

2) har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på grund av full arbetsoförmåga eller sjukpension enligt folkpensionslagen, eller

3) har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen, för vård av barn.

Den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation förlängs med högst två läsår vid omständigheter som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten.

Om en omständighet som avses i 1 mom. varat minst 30 dagar utan avbrott, förlängs den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation med en termin. Under en termin kan endast en period som berättigar till förlängning beaktas.

En studielåntagare som avlagt högskoleexamen utomlands är berättigad till studielånskompensation även om tiden för avläggande av examen är högst tre månader längre än vad

Föreslagen lydelse

kola i Finland *på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin, eller*

2) har inlett avläggandet av en högskoleexamen vid en utländsk högskola, om han eller hon föregående termin varit förhindrad att inleda sina studier vid den utländska högskolan på grund av ett myndighetspåbud i anslutning till covid-19-epidemin eller av något annat vägande skäl i anslutning till epidemin.

15 d §

Studielånskompensation vid fördröjda studier

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren under den tid som avses i 1 mom. i den paragrafen

1) har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor,

2) har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på grund av full arbetsoförmåga eller sjukpension enligt folkpensionslagen, eller

3) har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen, för vård av barn.

Den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation förlängs med högst två läsår vid omständigheter som avses i 1 mom. 1 *eller* 2 punkten.

Om en omständighet som avses i 1 mom. varat minst 30 dagar utan avbrott, förlängs den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation med en termin. Under en termin kan endast en period som berättigar till förlängning beaktas.

Gällande lydelse

som föreskrivs i 15 c §, om tiden för avläggande av examen har förlängts på grund av att den utländska högskolans definition av termin avviker från 3 § och på grund av dess praxis för beviljande av examensbetyg.

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är en termin längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren

1) under höstterminen 2020 har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

Närmare bestämmelser om hur de omständigheter som förlänger den tid för avläggande

Föreslagen lydelse

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är en termin längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren

1) under höstterminen 2020 har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

En studielåntagare har rätt till studielånskompensation även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om låntagaren

1) under 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånskompensation avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för avläggande av examen inom den tid som föreskrivs i 15 c § av skäl som hänför sig till covid-19-epidemin.

Om en studielåntagare under en termin har haft flera grunder för förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation, kan dock endast en sådan grund för förlängning beaktas för terminen i fråga.

En studielåntagare som avlagt högskoleexamen utomlands är berättigad till studielånskompensation även om tiden för avläggande av examen är högst tre månader längre än vad som föreskrivs i 15 c §, om tiden för avläggande av examen har förlängts på grund av att den utländska högskolans definition av termin avviker från 3 § och på grund av dess praxis för beviljande av examensbetyg.

Närmare bestämmelser om hur de omständigheter som förlänger den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation ska beaktas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gällande lydelse

av examen som berättigar till studielånskompensation ska beaktas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 h §

Studielånsavdrag vid fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin

—————

Föreslagen lydelse

15 h §

Studielånsavdrag vid fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin

—————
En studielåntagare som omfattas av bestämmelserna om studielånsavdrag är berättigad till studielånsavdrag även om den tid som använts för att avlägga examen är ett läsår längre än den tid som anges i den i 1 mom. avsedda 16 d § i lagen om studiestöd, om låntagaren

1) under 2021 eller därefter har avlagt en högskoleexamen på grundval av vilken rätten till studielånsavdrag avgörs, och

2) visar att studierna har fördröjts därför att han eller hon har varit förhindrad att genomföra alla studier som krävs för examen inom den tid som anges i den i 1 mom. avsedda 16 d § i lagen om studiestöd av skäl som hänförs till covid-19-epidemin.

Om en studielåntagare under en termin har haft flera grunder för förlängning av den tid för avläggande av examen som berättigar till studielånsavdrag, kan dock endast en sådan grund för förlängning beaktas för terminen i fråga.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .